PAOLO MENGOZZI
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2011. november 8.[1]

C-488/10. sz. ügy

Celaya Emparanza y Galdos Internacional SA
kontra
Proyectos Integrales de Balizamientos SL

(A Juzgado de lo Mercantil n. 1 de Alicante y n. 1 de Marca Comunitaria [Spanyolország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Közösségi formatervezési minták — Bitorlás — A »harmadik személyek« fogalma”

1. A Juzgado de lo Mercantil de Alicante által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelemből eredő jelen ügy olyan kérdésre vonatkozik, amely heves viták tárgyát képezi mostanság a spanyol jogelméletben és ítélkezési gyakorlatban. A Bíróságnak azt a problémát kell megvizsgálnia, miként kell meghatározni a „harmadik személyek” fogalmát, akikkel szemben a hatályos uniós szabályozás értelmében valamely lajstromozott formatervezésiminta-oltalom jogosultja bitorlási keresetet indíthat.

2. Különösen azt kell tisztázni, hogy irreleváns-e az a tény, hogy a felperes formatervezésiminta-oltalmának lajstromozását követően az alperes a saját formatervezésiminta-oltalmát önállóan lajstromozta, vagy éppen ellenkezőleg: a felperesnek – a bitorlási kereset benyújtása céljából – előzetesen az alperes formatervezésiminta-oltalmának megsemmisítését kell kérnie az OHIM-nál.

3. Emlékezni kell arra, hogy a Bíróságnak itt nem kell értékelnie az ütköző formatervezési minták és/vagy termékek közötti hasonlóság fennállását. Ennek értékelése, természetesen, a nemzeti bíróság feladata lesz. Továbbá, ha a Bíróság úgy ítélné meg, hogy az alperes formatervezésiminta-oltalmának előzetes megsemmisítése szükséges, a nemzeti jogvita már az elfogadhatóság szintjén, a formatervezési minták vizsgálata nélkül is megoldódna. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett két kérdés célja pontosan annak tisztázása, hogy az alapeljárásban a nemzeti bíróság eljárhat-e érdemben az ügyben, vagy a keresetet elfogadhatatlannak kell nyilvánítani, arra kényszerítve ezzel a felperes társaságot, hogy az OHIM előtti indítson eljárást az alperes formatervezési mintájának megsemmisítése iránt.

I – Jogszabályi háttér

4. A jelen eljárás tárgyát képező, előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések a közösségi formatervezési mintáról szóló 6/2002/EK tanácsi rendelet[2] (a továbbiakban: rendelet) értelmezésére vonatkoznak.

1 — Eredeti nyelv: olasz.

2 — A közösségi formatervezési mintáról szóló, 2001. december 12-i 6/2002/EK tanácsi rendelet (HL L 3., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 27. kötet, 142. o.).

5. A rendelet célja a formatervezésiminta-oltalmak [3] lajstromozásának egyértelműbb és egyszerűbb rendszerének megalkotása, ahogyan arra a (18) és (24) preambulumbekezdése világosan utal:

„(18) A lajstromozott közösségi formatervezésiminta-oltalom olyan lajstrom megteremtését és fenntartását igényli, amelybe minden olyan bejelentést bejegyeznek, amely az alaki feltételeknek megfelel, és elismert bejelentési nappal rendelkezik. E lajstromozási rendszer elvileg nem annak az érdemi vizsgálatán alapul, hogy a lajstromozást megelőzően fennállnak-e az oltalmazhatóság feltételei; ily módon a bejelentőt terhelő lajstromozási és egyéb eljárási terhek minimálisra csökkenthetők.

[…]

(24) E rendelet alapvető célja, hogy a lajstromozott közösségi formatervezésiminta-oltalom megszerzéséhez szükséges eljárás a bejelentők számára a lehető legkisebb költséggel és nehézséggel járjon, és így az a kis- és középvállalkozások, valamint az egyéni szerzők számára egyaránt könnyen elérhető legyen.”

6. A rendelet 19. cikkének (1) bekezdése megjelöli a közösségi formatervezésiminta-oltalom tartalmát:

„A lajstromozott közösségi formatervezésiminta-oltalom alapján a mintaoltalom jogosultjának kizárólagos joga van a minta hasznosítására, és arra, hogy a mintát engedélye nélkül hasznosító harmadik személyekkel szemben fellépjen. Hasznosításnak minősül különösen annak a terméknek az előállítása, forgalomba hozatalra való felkínálása, forgalomba hozatala, behozatala, kivitele, használata és e célokból való raktáron tartása, amelyre a mintát alkalmazzák, illetve amelyben a minta megtestesül.”

7. A rendelet 52. cikke előírja, hogy a lajstromozott formatervezésiminta-oltalom megsemmisítése iránti kérelmet általában az OHIM-hoz kell benyújtani. Ellenben, a 81. cikk értelmében, a (nemzeti) közösségi formatervezésiminta-oltalmi bíróságok [4] rendelkeznek hatáskörrel a mintaoltalom megsértése miatt indított eljárásokban. Ugyanezen 81. cikk mindazonáltal előírja, hogy a közösségi formatervezésiminta-oltalmi bíróságok rendelkeznek hatáskörrel a megsemmisítés iránti eljárásokban is, ha a mintaoltalom bitorlásával kapcsolatos eljárásban nyújtottak be a közösségi formatervezésiminta-oltalom megsemmisítésére irányuló viszontkeresetet.

8. A rendelet 85. cikkének (1) bekezdése előírja:

„A lajstromozott közösségi formatervezésiminta-oltalom bitorlása vagy annak kísérlete miatt indított perben a közösségi formatervezésiminta-oltalmi bíróság a közösségi formatervezésiminta-oltalmat érvényesnek tekinti. Az érvényesség csak megsemmisítés iránt előterjesztett viszontkeresettel támadható meg. […]”

3 — Mint arra már módom volt rámutatni a C-281/10. P. sz. PepsiCo-ügyre vonatkozó, 2011. május 12-én ismertetett indítványom (2011. október 20-án hozott ítélet, EBHT 2011., I-10153. o.) 6. lábjegyzetében, a rendeletben a „disegno” és a „modello” kifejezések azonos jelentésűek. A jelen indítványban, ha nem áll fenn a kétértelműség veszélye, a továbbiakban csak a „disegno” kifejezést fogom használni.

4 — A védjegyek területéhez hasonlóan 80. cikkében a formatervezésiminta-oltalomról szóló 6/2002 rendelet is előírja, hogy a tagállamoknak meg kell jelölniük a „közösségi formatervezésiminta-oltalmi bíróságokként” eljáró egyes ítélkezési szerveket. A kérdést előterjesztő bíróság az egyetlen elsőfokú közösségi formatervezésiminta-oltalmi bíróság Spanyolországban.

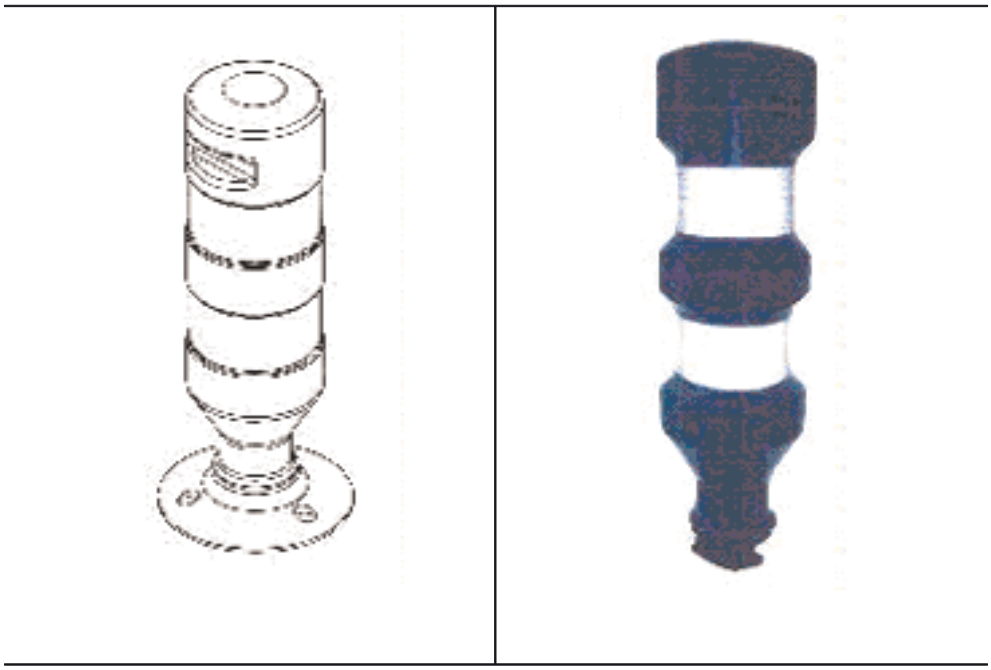
II – A tényállás, az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

9. Az alapeljárás felperese, a Celaya Emparanza y Galdos Internacional SA (a továbbiakban: CEGASA) 2005. október 26-án lajstromoztatott útjelző bóják tekintetében közösségi formatervezési mintát[5]. Olyan tárgyakról van szó, amelyeket általában műanyagból készítenek, és építkezések, útmunkák stb. jelzésére használnak.

10. Az alperes társaság, a Proyectos Integrales de Balizamientos SL (a továbbiakban: PROYECTOS) 2007 végén hozott forgalomba egy olyan terméket, amely a CEGASA szerint sértette ez utóbbi lajstromozott formatervezésiminta-oltalmát. Ezért a CEGASA peren kívüli eljárásban a PROYECTOS-t a szóban forgó termék forgalmazásának abbahagyására szólította fel.

11. A PROYECTOS nem tett eleget a CEGASA felszólításának, ellenben 2008. április 11-én saját termékére vonatkozó formatervezési mintát[6] lajstromoztatott az OHIM-nál.

12. Tájékoztató jelleggel, a szóban forgó lajstromozott formatervezési minták a következők (balra a CEGASA-é, jobbra a PROYECTOS-é):

13. Ezért a CEGASA úgy döntött, hogy bitorlási keresetet indít a PROYECTOS ellen a kérdést előterjesztő bíróság előtt. Ezen eljárás keretében a PROYECTOS viszontkeresetet terjesztett elő, amelyben a CEGASA formatervezésiminta-oltalmának megsemmisítését kérte. A bíróság e viszontkeresetet a rendelet 86. cikkének (2) bekezdése értelmében megküldte az OHIM-nak.

14. A PROYECTOS mindenesetre úgy véli, hogy saját lajstromozott formatervezésiminta-oltalma révén „védettséget élvez”, következésképpen a CEGASA csak a PROYECTOS formatervezésiminta-oltalmának OHIM általi megsemmisítését követően indíthat pert bitorlás miatt. Ezért a kérdést előterjesztő bírósághoz benyújtott keresetet elfogadhatatlannak kell tekinteni, vagy azt legalábbis érdemi vizsgálat nélkül el kell utasítani.

5 — 000421649-0001. sz.

6 — 000915426-0001. sz.

15. E körülmények között a kérdést előterjesztő bíróság felfüggesztette az eljárást, és a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra:

„1. A valamely lajstromozott közösségi formatervezési minta oltalma által biztosított kizárólagos jog megsértése miatt indult eljárásban a [rendelet] 19. cikkének (1) bekezdésében említett hasznosítás harmadik személyek részére történő megtiltásához való jog kiterjed valamennyi olyan harmadik személyre, aki valamely olyan más formatervezési mintát használ, amely nem kelt a fogyasztókban az elsőtől eltérő összbenyomást, vagy pedig e tilalom alól ki van zárva az az említett harmadik személy, aki olyan, a javára később lajstromozott közösségi formatervezési mintát használ, amelynek oltalmát nem semmisítették meg?

2. Az előbbi kérdésre adott válasz független a harmadik személy szándékától, vagy a harmadik személy eljárásától függ azáltal, hogy meghatározó, hogy a harmadik személy azután jelentette-e be és lajstromoztatta a későbbi formatervezési mintát, hogy megkapta a korábbi közösségi formatervezési minta jogosultjától e korábbi formatervezési mintából eredő jogok megsértése miatt a termék forgalmazásának abbahagyására irányuló peren kívüli felszólítást?”

III – A Bíróság előtti eljárás

16. Az előzetes döntéshozatalra utaló végzés 2010. október 11-én érkezett a Bíróság Hivatalához. Írásbeli észrevételeket nyújtott be az alapügy felperese, a lengyel kormány és a Bizottság.

17. A 2011. szeptember 14-i tárgyaláson a lengyel kormány és a Bizottság tett észrevételeket.

IV – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

A – *Bevezető megjegyzések*

18. A jelen ügy az elsők közé tartozik, amelyben a Bíróságnak a 6/2002 rendeletet[7] kell értelmeznie. Irányadó korábbi ítélkezési gyakorlat hiányában mindössze a jogszabályi szöveg alapján, az annak értelmezéséhez rendelkezésre álló hermeneutikai eszközök felhasználásával kell megoldást találni.

19. Mint azt fent említettem, a kérdést előterjesztő bíróság által felvetett probléma élénk viták tárgyát képezi mostanság a spanyol jogelméletben és ítélkezési gyakorlatban. Ugyanis, mint azt az előzetes döntéshozatalra utaló végzés megjegyzi, jelenleg létezik egy olyan álláspont a Tribunal Supremo ítélkezési gyakorlatában, amely szerint a *védjegyek terén* egy később lajstromozott védjegy fennállása védelmet nyújt a bitorlási keresettel szemben. Más szóval, ezen ítélkezési gyakorlat szerint nem állapítható meg jogellenes cselekmény mindaddig, amíg a feltételezett bitorló a saját lajstromozott védjegyét használja. Ezért csak a bitorló védjegyének törlését követően bitorlás miatt keresetet indítani.

20. Azonnal tisztázni szeretném, hogy véleményem szerint a jelen ügyben nem szükséges vitatni a spanyol legfelsőbb bíróság imént hivatkozott ítélkezési gyakorlatát. Ezen ítélkezési gyakorlat ugyanis, amint megjegyeztem, a védjegyek területére vonatkozik, és emiatt nem alkalmazandó a formatervezési mintákra. A szóban forgó két terület között ugyanis olyan döntő különbségek állnak fenn, amelyek meggátolják a hivatkozott ítélkezési gyakorlat automatikus alkalmazását a formatervezési minták területére.

7 — Tudomásom szerint a Bíróság eddig csak a C-32/08. sz. FEIA-ügyben 2009. július 2–án hozott ítéletében (EBHT 2009., I-5611. o.) és a 3. lábjegyzetben hivatkozott PepsiCo-ügyben hozott ítéletében értelmezte érdemben a rendeletet.

21. Hangsúlyozni kell különösen, hogy a formatervezésiminta-oltalmak lajstromozásának módja sokkal egyszerűbb és „gyorsabb”, mint a védjegyeké. Kiváltképpen két különbséget érdemes kiemelni. Először, az OHIM a formatervezésiminta-oltalmat a lajstromozás iránti kérelem egyszerű, formális és nem részletes ellenőrzése után adja meg. [8] Másodszor, a védjegyekkel ellentétben [9], a formatervezési minták esetében a rendelet nem ír elő a kérelem benyújtása és a lajstromozás között olyan időszakot, amikor harmadik személyek felszólalással élhetnek a lajstromozással szemben.

22. Más szóval, a formatervezésiminta-oltalom lajstromozása úgyszólván automatikus. Az alapeljárás tárgyát képező ügy ebből a szempontból nyilvánvaló például szolgál. A PROYECTOS minden különösebb nehézség nélkül tudta lajstromoztatni formatervezésiminta-oltalmát akkor, amikor a CEGASA már peren kívüli eljárást indított a PROYECTOS terméke forgalmazásának abbahagyása iránt. Ha a formatervezésiminta-oltalmak lajstromozási eljárása lehetővé tenné felszólalás benyújtását, akkor a CEGASA valószínűleg felszólalt volna, és következésképpen az OHIM állást foglalhatott volna a PROYECTOS formatervezésiminta-oltalmának lajstromozásával kapcsolatban.

23. Következésképpen, a formatervezésiminta-oltalmak esetén a lajstromozás egyszerűségével és gyorsaságával együtt jár a visszaélések különösen nagy veszélye, amely a védjegyek esetében bizonyosan nem ilyen jelentős. Ezért az alábbi megfontolások szorosan a formatervezésiminta-oltalmak területére korlátozódnak, és nem tekinthetők automatikusan alkalmazandónak a védjegyek vonatkozásában. Ez utóbbi területen ugyanis egy védjegy lajstromozására – figyelemmel a fenti megállapításokra – körültekintőbb módon kerül sor, mint a formatervezésiminta-oltalmak esetén. [10]

24. Mindezek pontosítása után rátérek a kérdések vizsgálatára.

B – *Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről*

25. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett két kérdés szorosan összefügg egymással. Ugyanis, mint látni fogjuk, az elsőre adott válasz meghatározza a második kérdésre adandó választ.

1. A bitorlási kereset benyújtásának lehetősége anélkül, hogy ezt megelőzően a későbbi formatervezésiminta-oltalmat megsemmisítenék

26. Az első kérdéssel a kérdést előterjesztő bíróság annak tisztázását kéri a Bíróságtól, hogy egy lajstromozott formatervezésiminta-oltalom jogosultja közvetlenül felléphet-e egy később lajstromozott formatervezésiminta-oltalom jogosultjával szemben bitorlás miatt, vagy ezt csak ez utóbbi formatervezési minta megsemmisítése után teheti meg. Sajnos a rendelet nem tartalmaz erre vonatkozó kifejezett rendelkezést: ezért, mint lentebb láthatjuk, bár a jogszabály szövegének értelmezése nyújthat némi támaszt, a jelen ügy klasszikus példája az olyan jogvitának, amelynek megoldásához rendszertani és teleologikus megközelítésre van szükség.

27. A kérdést előterjesztő bíróság végzésében kifejezetten rámutat, hogy véleménye szerint formatervezésiminta-oltalmak tekintetében indítható per bitorlás miatt egy később lajstromozott formatervezésiminta-oltalom jogosultjával szemben az utóbbi formatervezésiminta-oltalom előzetes megsemmisítése nélkül. Ugyanilyen irányú észrevételeket tett a Bíróság előtt az alapeljárás felperese és a Bizottság is. Csak a lengyel kormány képviselt ellentétes álláspontot, különösen hangsúlyozva a jogbiztonság tiszteletben tartásának szükségességét.

8 — Lásd különösen a rendelet (18) preambulumbekezdését és a 45–47. cikkét.

9 — Lásd a közösségi védjegyről szóló, 2009. február 26–i 207/2009/EK tanácsi rendelet (HL L 78., 1. o.) 40. és azt követő cikkeit.

10 — Már az előkészületi munkák során is nyilvánvaló volt a jogalkotó számára a formatervezési minták eltérő védelmének lehetősége a védjegyekéhez képest, figyelemmel a két terület eltérő szabályozására. Lásd például a rendelet elsődleges, 1993. december 3-i bizottsági tervezetét, COM(93) 342 végleges (HL 1994. C 29, 20. o., az első rész 8.10. pontja).

28. Mindenekelőtt ki kell emelni, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által felvetett kérdés csak arra az esetre vonatkozik, amikor az alperes formatervezési minta-oltalmát a felperesét *követően* lajstromozták. Más szóval, nem vitás az elsőbbség alapvető elve, amely általánosságban előnyben részesíti a lajstromozás tekintetében korábban eljáró jogalanyt.[11]

29. A jelen ügyben, első ránézésre, két különböző alapelv közötti ellentéttel van dolgunk. Egyrészről a jogbiztonságból következhetne az alperes lajstromozott formatervezési mintája oltalmi értékének elismerése: ellenkező esetben el kellene fogadni, hogy még az OHIM-nál lajstromba vett saját formatervezési minta használata sem védené a jogosultat a bitorlás miatti keresetekkel szemben. Másrészről, a formatervezésiminta-oltalom lajstromozása hatékony és működő rendszerének szükségessége – tehát a rendelet hatékony érvényesülésének maximalizálása – megkövetelhetné a felperes által lajstromozott korábbi formatervezésiminta-oltalom elsőbbségét, lehetővé téve ez utóbbi számára, hogy bitorlási keresetet indíthasson anélkül, hogy az alperes formatervezésiminta-oltalmát azt megelőzően megsemmisítenék.

30. Valójában, tisztázzuk, az ellentét nem a jogbiztonság és a rendszer hatékonysága között áll fenn. Ellenkezőleg, a jogbiztonság két aspektusa áll szemben egymással. Mindkét esetben arról van szó ugyanis, hogy valamely lajstromozott formatervezési minta végül nem nyújt teljes oltalmat a jogosultja számára. Az első esetben, ha előírjuk a későbbi formatervezésiminta-oltalom előzetes megsemmisítését, gyengül a felperes formatervezésiminta-oltalmának a szerepe, annak ellenére, hogy korábban került lajstromozásra. A második esetben, ha megengedjük a korábbi formatervezésiminta-oltalom jogosultja számára a közvetlen perindítást, gyengül a későbbi formatervezési minta oltalmának értéke, annak ellenére, hogy szabályszerűen lajstromozták. Ezért a két értelmezés közötti választás két, tulajdonképpen egyenértékű elv közötti választást jelent.

31. A állásfoglalás érdekében döntőnek tűnik számomra az a tény, hogy ha egy lajstromozott formatervezésiminta-oltalom jogosultja köteles lenne előzetesen a későbbi formatervezésiminta-oltalom megsemmisítését kérni azért, hogy az utóbbi formatervezési minta jogosultjával szemben keresetet indíthasson bitorlás miatt, a rendszer súlyos veszélynek lenne kitéve.

32. Ugyanis, mint azt fent láthattuk, a formatervezésiminta-oltalom lajstromozására – ellentétben a védjegyekkel vagy a szabadalmakkal – érdemi vizsgálat nélkül kerül sor. Más szóval, egy feltételezett rosszhiszemű személy, aki bitorlási cselekményeket követ el anélkül, hogy bármilyen formatervezésiminta-oltalmat lajstromoztatott volna, a bitorlási cselekmény miatt a formatervezésiminta-oltalom jogosultja általi keresetindítással való fenyegetettsége esetén bármikor lajstromoztathatna egy formatervezésiminta-oltalmat, arra kötelezve ezzel a korábbi formatervezésiminta-oltalom jogosultját, hogy a bitorlási kereset benyújtása előtt semmisíttesse meg az utóbbi formatervezési mintát.[12] Sőt, a második formatervezési minta még a bitorló tevékenység elkövetése folyamán is lajstromozható. Továbbá, főszabály szerint még az „oltalmazó” formatervezési minta megsemmisítése után sem akadályozná semmi a bitorlót abban, hogy a korábbitól csak kismértékben eltérő, új formatervezési mintát lajstromoztasson, és ezt arra használja, hogy tovább forgalmazzon egy lényegét tekintve azonos terméket.

11 — Mint arra a Bizottság helyesen rámutatott, nehezen tűnik elképzelhetőnek, hogy egy *korábbi* formatervezésiminta-oltalom jogosultjával szemben egy *későbbi* formatervezésiminta-oltalom jogosultja bitorlás miatt keresetet indíthat a korábbi formatervezésiminta-oltalom semmisségének OHIM általi előzetes megállapítása nélkül. E vonatkozás azonban túlmutat a jelen ügyben a nemzeti bíróság által előterjesztett kérdések körén, és ezért az indítványban a továbbiakban nem tárgyalom.

12 — Gyakorlati szempontból azonos lenne a helyzet, ha a bitorló, gondosabban eljárva, a terméke forgalomba helyezése előtt, tehát a korábbi formatervezésiminta-oltalom jogosultjának bármilyen peren kívüli eljárását megelőzően, lajstromoztatna egy „oltalmazó” formatervezési mintát.

33. Jól látható tehát, hogy a bitorlási kereset megindítása előtti kötelező semmissé nyilvánítás egy rosszhiszemű személy számára, késleltető taktikák és a lajstromozott formatervezési minták tényleges oltalmának megakadályozása által, lehetővé tenné a rendszer kijátszását. Ebben az esetben súlyosan sérülne a formatervezésiminta-oltalom uniós szabályozásának hatékony érvényesülése. Arról sem szabad megfeledkezni egyebekben, hogy az olyan bírósági kereseteket, mint a bitorló tevékenység megszüntetésére irányuló kereset, jellegükből fakadóan, különösen gyorsan kell intézni.

34. A fenti értelmezést alátámasztó további elemként megemlíthető, bár véleményem szerint – ellentétben az alapeljárás felperesével – nem döntő tényező, az, hogy a rendelet 19. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy a lajstromozott formatervezésiminta-oltalom jogosultja általában bármely „harmadik” személlyel szemben keresetet indíthat bitorlás miatt, aki a lajstromozott formatervezésiminta-oltalmat az engedélye nélkül használja. E cikk nem rendelkezik kifejezetten kivételről a lajstromozott formatervezésiminta-oltalommal rendelkező harmadik személyek tekintetében. Lehetséges, hogy ha a jogalkotó be kívánt volna vezetni egy, a később lajstromozott formatervezésiminta-oltalom jogosultjait védő elvet, akkor azt kifejezett módon tette volna.

35. A rendelet 19. cikkének (1) bekezdését tehát szükségszerűen úgy kell értelmezni, hogy az lehetővé teszi a lajstromozott formatervezésiminta-oltalom jogosultja számára, hogy olyan személlyel szemben is érvényesítse a jogait, aki a saját, később lajstromozott formatervezésiminta-oltalmát használja, anélkül hogy az utóbbi formatervezésiminta-oltalmat előzetesen meg kellene semmisíteni.

36. Egyébiránt, amint arra a Bizottság megfelelően rámutatott, ha a jogalkotó szükségesnek ítélte volna a későbbi formatervezésiminta-oltalom előzetes megsemmisítését, akkor minden bizonnyal a közösségi formatervezésiminta-oltalmi bíróságokra ruházta volna az arra vonatkozó hatáskört, hogy az alapeljárásban is, és ne csak viszontkeresetet követően, dönthessenek a formatervezésiminta-oltalom megsemmisítése tárgyában. Semmi értelme nem lenne, ha a jogalkotó a korábbi formatervezésiminta-oltalom jogosultját az OHIM előzetes megkeresésére kötelezné, ennek összes, az eljárás időtartamára és az eljárási költségekre vonatkozó következményével együtt, másrészről pedig a későbbi formatervezésiminta-oltalom jogosultja számára – közvetlenül a nemzeti bíróság határozata által – lehetővé tenné a korábbi formatervezésiminta-oltalom viszontkereset útján történő megsemmisítését.

37. Továbbá, a fent megjelölt értelmezés szerint a vélelmezett bitorló is megfelelő oltalomban részesül, különösen éppen azért, mert a megsemmisítés iránti viszontkeresetet – a rendelet 85. cikkének (1) bekezdése értelmében – közvetlenül a bitorlás miatti kereset tekintetében hatáskörrel rendelkező bírósághoz nyújthatja be.

38. Továbbá, ami a fent hivatkozott és különösen a lengyel kormány által szorgalmazott lehetséges ellenvetést illeti, amely szerint az itt javasolt értelmezés veszélyeztetné a jogbiztonság elvét, az alábbiak megjegyzésére szorítkozom. Először, amint fent rámutattam, azon alternatív értelmezés, amely szerint az első formatervezésiminta-oltalom jogosultjának kellene előzetesen kérnie a későbbi formatervezésiminta-oltalom megsemmisítését, végül ugyancsak a jogbiztonság gyengítését eredményezi. Mint láttuk, az egyetlen különbség az, hogy a korábbi formatervezésiminta-oltalom lajstromozásából, és nem a későbbi formatervezésiminta-oltalom lajstromozásából eredő jogbiztonság sérülne. Másodszor, azt is szem előtt kell tartani, hogy egy lajstromozott formatervezésiminta-oltalom birtoklása (csakúgy, mint a védjegyeké vagy szabadalmaké) *sohasem nyújt 100%-os biztonságot a jogosultjának abban a tekintetben, hogy formatervezésiminta-oltalmát ellenvetések és zavarok nélkül használhatja*. Minden esetben fennáll tehát annak a lehetősége, hogy valaki keresetet nyújt be a formatervezésiminta-oltalom megsemmisítése céljából.

2. A bitorló által lajstromoztatott formatervezésiminta-oltalom jogi helyzetének problémája

39. El kell ismerni, hogy a rendelet általam javasolt értelmezése megválaszolatlanul hagy egy kérdést. Ha a korábbi formatervezésiminta-oltalom jogosultja sikeresen nyújt be bitorlási keresetet a későbbi formatervezésiminta-oltalom jogosultjával szemben, ám aztán úgy dönt, hogy nem nyújt be kérelmet ez utóbbi oltalom megsemmisítése iránt, akkor a későbbi formatervezésiminta-oltalom jogi helyzete, úgymond, meghatározatlan marad. Egyrészről, az adott terméket többé nem lehet forgalmazni. Másrészről, mivel a nemzeti bíróság megfelelő hatáskör hiányában nem semmisítette meg a későbbi formatervezésiminta-oltalmat, az formálisan érvényes marad, azt a jogosultja elméletileg hasznosíthatja, és bár nem hozhatja forgalomba a terméket, akár pert is indíthat más gyártók és/vagy lajstromozott formatervezésiminta-oltalmak jogosultjai ellen.

40. Mindazonáltal, véleményem szerint, ez a nehézség inkább látszólagos, nem valós probléma.

41. Mindenekelőtt igen csekély annak az esélye, hogy a későbbi formatervezésiminta-oltalom jogosultja, miután elveszítette a bitorlás miatt indított pert, élne ezzel a lehetőséggel, pusztán a többi piaci résztvevő megkárosítása céljából. Miután saját termékét többé már semmi esetre sem forgalmazhatja, az adott jogalanynak többé nem fűződne érdeke az ilyen bírósági keresetek megindításához.

42. Egyébiránt, ha a bitorló és egy harmadik személy formatervezésiminta-oltalma között valóban jelentős hasonlóság áll fenn, akkor valószínűleg a korábbi formatervezésiminta-oltalommal is fennáll a hasonlóság, amelynek jogosultja az első bitorlás miatt indított per felperese. Ez esetben sokkal valószínűbb, hogy ez utóbbi lép fel a harmadik személlyel szemben, mivel ehhez konkrét érdeke fűződik.

43. Mindenesetre, még ha egy különösen elszánt bitorlót képzelünk is el, aki az ő formatervezésiminta-oltalmát használó harmadik személlyel szemben bitorlási keresetet nyújt be, e harmadik személy egy különösen hatásos fegyverrel rendelkezik: a megsemmisítésre irányuló viszontkeresettel. Különösen a korábbi peres eljárás eredményének fényében, amelyben a bitorlót a terméke forgalmazásának abbahagyására kötelezték egy korábban lajstromozott formatervezésiminta-oltalommal való ütközés folytán, véleményem szerint nyilvánvaló, hogy a harmadik fél, az esetek többségében [13], viszontkereset útján könnyen elérhetné a nemzeti bíróság előtt a bitorló formatervezésiminta-oltalmának megsemmisítését, az újdonság vagy a megkülönböztető jelleg hiányára való hivatkozás útján. Hasonló semmisségi okokra hivatkozhat bármely érdekelt személy a rendelet összefüggésben értelmezett 25. és 84. cikke alapján. A bitorló formatervezésiminta-oltalma ez esetben véglegesen megsemmisülne, és megszűnne ez utóbbi bizonytalan jogi helyzete. Paradox módon tehát, azon bitorló magatartása, aki úgy dönt, hogy saját későbbi formatervezési mintáját továbbra is használja, hogy pert indítson harmadik személyekkel szemben, a szóban forgó formatervezésiminta-oltalom megsemmisítését és a helyzet végleges tisztázását eredményezné.

44. A hivatkozott érvek alapján úgy vélem, hogy a bitorló által lajstromoztatott formatervezésiminta-oltalom jogi helyzetéhez kapcsolódó bizonytalanság nem elegendő a rendelet 19. cikke fentiekben előadott értelmezésének vitatásához. Mindazonáltal kétségtelenül hasznos lehetne a bitorlási eljárásban pervesztes személy lajstromozott és nem megsemmisített formatervezésiminta-oltalmának sorsát tisztázó jogalkotói beavatkozás.

13 — Nehézségek merülhetnek fel abban az esetben, ha az eredeti jogvita tárgyát képező korábbi formatervezési mintát még nem hozták nyilvánosságra a bitorló formatervezési mintájának lajstromozásakor. Ebben az esetben nem hivatkozhatna bárki az utóbbi semmisségére a rendelet 25. cikke (1) bekezdésének b) pontja értelmében, hanem, az ugyanazon cikk (3) bekezdésében pontosítottak szerint, a d) pont értelmében, csak a korábbi formatervezési minta jogosultja. Ezen elv a 84. cikk (2) bekezdése értelmében kiterjed a megsemmisítésre irányuló viszontkeresetekre is.

3. Közbenső következtetés

45. Az első kérdést tehát annak megállapításával kell megválaszolni, hogy a rendelet 19. cikke (1) bekezdésének értelmében a lajstromozott formatervezésiminta-oltalom harmadik személyek általi használatának megtiltásához való jog olyan harmadik személlyel szemben is gyakorolható, aki a saját, később lajstromozott formatervezési mintáját használja. E célból nem szükséges az utóbbi formatervezésiminta-oltalom előzetes megsemmisítése.

4. A bitorló magatartása az egyes különleges esetekben

46. Elméletileg elképzelhető lenne a fenti pontokban kifejtett álláspont merevségének finomítása a rendelet olyan értelmezésének kidolgozása által, amely figyelembe veszi minden egyes eset sajátos vonásait és különösen a vélelmezett bitorló pszichológiai állapotát. Ebből a szempontból például a korábban lajstromozott formatervezésiminta-oltalom jogosultja számára csak akkor lenne megengedett, hogy közvetlenül, a későbbi formatervezésiminta-oltalom megsemmisítésének előzetes kérelmezése nélkül nyújtson be bitorlási keresetet, ha a második lajstromozás rosszhiszeműen, vagy pedig, mint a jelen ügyben is, az alperes társaság termékei forgalmazásának abbahagyására történő, peren kívüli felszólítás után került sor.

47. E lehetőség az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés specifikusabb megfontolására vezet, amelyben, mint láthattuk, a kérdést előterjesztő bíróság azt kérdezi, hogy a későbbi formatervezésiminta-oltalom jogosultjának konkrét magatartása releváns lehet-e az első kérdésre adandó válasz tekintetében.

48. Egy ilyen értelmezési lehetőséget, noha az minden bizonnyal érdekes, el kell utasítani. Annak megkövetelése ugyanis, hogy valamennyi, a jelen ügyhöz hasonló esetben megvizsgálják az alperes szándékát, vagy akár csupán az alperest az „oltalmazó” lajtromozásra vezető, peren kívüli szakasz fennállását, jelentősen növelné egy olyan rendszer összetettségét, amelyet a jogalkotó kifejezetten egyszerűnek, ugyanakkor hatékonynak szánt.

49. Az imént bemutatott álláspont további alátámasztására szolgálhat a rendelet 19. cikkének megfogalmazása. A *lajstromozás nélküli* mintaoltalomról szóló rendelkezés (2) bekezdésének második mondata kifejezetten előírja a feltételezett bitorló szándékának vizsgálatát. E bekezdés előírja ugyanis, hogy „[a]z engedély nélküli hasznosítás nem tekinthető az oltalom alatt álló minta utánzásából fakadó hasznosításnak, ha olyan szerző önálló alkotómunkájának eredménye, *akiről ésszerűen feltételezhető, hogy nem ismerhette a jogosult által nyilvánosságra hozott formatervezési mintát*”. A jogalkotó a szándék ehhez hasonló vizsgálatát csak a lajstromozás nélküli formatervezési mintákra írta elő, ezért lajstromozott formatervezési minták tekintetében, *a contrario* érvelés alapján, a jogsértés fennállásának vizsgálata során el kell tekinteni az ehhez hasonló igazolástól, tekintettel a formatervezési minta számára a lajstromozás által biztosított nagyobb oltalomra is.

50. Ezért azt javasolom, hogy a Bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdést akként válaszolja meg, hogy az előző kérdésre adandó válasz tekintetében irreleváns mind a harmadik személy szándéka, mind az a tény, hogy az utóbbi formatervezési minta lajstromozására a termék forgalmazásának abbahagyására irányuló, peren kívüli felszólítást követően került sor.

V – Végkövetkeztetések

51. A fenti megfontolások alapján azt javasolom, hogy a Bíróság a következőképpen válaszolja meg a Juzgado de lo Mercantil n. 1 de Alicante y n. 1 de Marca Comunitaria által előterjesztett kérdéseket:

„A közösségi formatervezési mintáról szóló, 2001. december 12-i 6/2002/EK tanácsi irányelv 19. cikkének (1) bekezdése értelmében vett, egy lajstromozott formatervezésiminta-oltalom harmadik személyek általi használatának megtiltásához való jog olyan harmadik személlyel szemben is gyakorolható, aki a saját, később lajstromozott formatervezésiminta-oltalmát használja. E célból nem szükséges az utóbbi formatervezési minta előzetes megsemmisítése.

E tekintetben irreleváns mind a harmadik fél szándéka, mind az a tény, hogy ez utóbbi formatervezési mintájának lajstromozására a terméke forgalmazásának abbahagyására irányuló, peren kívüli felszólítást követően került sor.”